

1. NIVELL CONTEXTUAL

TÍTOL	<i>Badewanne (Banyera)</i>
AUTOR	Joseph Beuys (Krefeld, Holanda, 1921- Düsseldorf, Alemanya, 1986)
ANY	1960
DIMENSIONS	100 x 100 x 45 cm.
TÈCNICA	Intervenció plàstica sobre un objecte manufacturat.
LOCALITZACIÓ DE L'OBRA	Munic, col·lecció particular.
DADES BIOGRÀFIQUES RELLEVANTS	La seva família era catòlica i vivia en Kleve, petita localitat industrial propera al Rin i a la frontera germano-holandesa. De molt jove es va interessar per les ciències naturals i la música, disciplines que mai no abandonarà. Va ingressar a les Joventuts Hitlerianes com a reacció a l'ambient familiar. L'any 1940, abans de començar els estudis de medicina, fou destinat a la Luftwaffe com a telegrafista i pilot d'avions. Durant la guerra va ser ferit de gravetat cinc vegades i li van extirpar la melsa. Va obtenir diverses condecoracions, però la seva indisciplina va fer que el degradessin i que acabés la guerra com a soldat ras i presoner dels anglesos al nord d'Alemanya. L'any 1946 va iniciar els estudis artístics en la Staatliche Kunstakademie de Düsseldorf. Començà a perfilar el que serà el seu "concepte ampliat de l'art" on es veu la influència de Rudolf Steiner i la seva antroposofia, que es pot resumir en: igualtat en els drets, fraternitat en l'economia i llibertat de l'esperit. Volia acabar amb l'omnipotència de l'Estat, unir creativitats i forces individuals per sanejar la societat. Les seves privacions materials, la no-obtenció de l'èxit artístic, les seqüeles físiques de la guerra i un desengany amorós, el van fer caure en una depressió profunda. Es va recuperar en la granja dels Van der Grinten, que més tard esdevindrien col·leccionistes de la seva obra. El 1959 va contraure matrimoni amb Eva Wurmbach, filla d'un conegut zoòleg. Dos anys després, va ser nomenat catedràtic d'escultura monumental en la Staatliche Kunstakademie de Düsseldorf. L'ensenyament era un element central en la seva teoria artística que pretenia desenvolupar un tipus d'art antropològic, que contemplés tots els mitjans d'expressió humans. La seva activitat en Fluxus començà l'any 1962 i també la seva projecció internacional. Durant els anys setanta va mantenir un compromís polític envers una educació progressista. Va qüestionar el procés de selecció i va admetre a classe a més de 140 alumnes rebutjats. Això li va provocar la destitució com a professor de l'Acadèmia de Düsseldorf, l'any 1972. Amb Heinrich Böll, premi Nobel de literatura, va fundar el 1974 la "Universitat Lliure Internacional", sense seu, amb la intenció de posar en pràctica les

	seves idees pedagògiques: la creativitat com a ciència de la llibertat i la interrelació entre l'art i la vida. L'any 1979 es va presentar a les eleccions al Parlament Europeu com a candidat dels Verds, però sense èxit. Durant la Documenta VII de Kassel (1982) va començar el projecte "7000 alzines" amb la intenció de plantar en Kassel 7000 arbres al costat d'altres tantes columnes basàltiques, com a representació de la transformació alquímica de les pedres en arbres. La mort li va impedir acabar l'acció de cinc anys de durada, que van continuar els seus seguidors.
CONTEXT HISTÒRICO-ARTÍSTIC	Joseph Beuys ha recorregut totes les regions de la investigació artística de la segona meitat del segle XX: art conceptual, body-art, minimal, land-art, art povera, informal, etc. Es vincula a l'art conceptual quant a la preeminència del pensament i els processos artístics per sobre el resultat final. El contacte de l'artista amb Fluxus s'estableix en el marc del neodadaisme fruit d'un gest negador dels valors estètics burgesos però, en lloc de encaminar-se a la desmaterialització de l'objecte artístic, Beuys penetra en el món de les matèries més pobres i comunes, fet que el relaciona amb l'art povera i, en particular, amb Mario Merz. Els objectes de Beuys prenen la referència immediata del <i>ready-made</i> de Duchamp, tot i el qüestionament a què sotmetrà l'artista en la seva acció <i>El silenci de Marcel Duchamp es sobrevalora</i>, l'any 1964. Les seves idees sobre la creativitat provenen del romanticisme alemany i del plantejament de Schiller entorn a l'educació estètica com la via per aconseguir la llibertat i la superació de tota degradació. Va estar compromès amb la tragèdia alemanya i la seva obra representa el penediment encaminat a la redempció, en favor de la llibertat i la fraternitat.

2. NIVELL FORMAL

DESCRIPCIÓ	Banyera de nadó de fabricació industrial, esmaltada en blanc i muntada sobre quatre potes, amb un desguàs en un extrem. A les vores hi ha esparadraps i gases i, a dins, queden restes de guix i greix.
PAPER DE L'AUTOR	Beuys utilitza en aquesta obra un objecte de procedència industrial, seriat i asèptic. Aquest objecte ha estat escollit per les associacions personals que l'hi desperta, el qual identifica aquesta banyera amb la que feia servir la seva mare per banyar-lo. Per tal de completar l'obra, Beuys afegeix tot un seguit de materials de contingut específic. L'objecte inicial, per tant, adquireix un sentit simbòlic mitjançant la transformació propiciada per l'artista.

3. NIVELL INTERPRETATIU

	Els materials de Beuys no són només vehicles d'expressió d'una idea, sinó que són vertaders elements redemptors i curatius. En la selecció de materials hi ha present la idea escolàstica de matèria com a substància. Beuys té una educació catòlica i coneix el concepte de transsubstanciació. En la seva consideració de material entra quasi tot, especialment objectes sense bellesa formal però amb una relació autobiogràfica o un contingut simbòlic.
--	--

ELS MATERIALS	La banyera de nadó fa referència a la vida que acaba de començar i al ritual del bany infantil, per tal d'eliminar els rastres de líquid amniòtic, sang i d'altres fluids orgànics implicats en el difícil esdeveniment del naixement. Els esparadraps i les gases fan explícites les primeres ferides que el nadó ha de curar: les produïdes pel tall de cordó umbilical. El naixement és un acte violent, el primer moment de trànsit del ser: el pas de la vida càlida, líquida i serena en l'úter matern, a la vida freda, dura i trasbalsada de l'existència. El sentit de ferida es fa extensiu en aquesta i d'altres obres de Beuys a totes aquelles situacions que impliquen dolor. La idea de curar, de la creació artística com un procés terapèutic de l'individu i la societat està sempre present en les seves accions, els seus objectes i els seus dibuixos. La presència reiterada de la ferida en la seva obra implica i reclama curació. El greix és un material que comença a prendre importància durant aquests anys en l'obra de Beuys. Per les seves característiques, representa la idea de transformació de l'energia, ja que és un material orgànic amorf que canvia d'estat segons la temperatura. La grassa serà, juntament amb el feltre, un dels materials més característics de tota la producció artística de Beuys. Durant la segona guerra mundial, quan el seu avió va ser abatut per la defensa antiaèria russa en Crimea, es va fracturar el crani, costelles, cames i braços. Els tàrtars nòmades que el van trobar malferit el van salvar d'una mort segura, untant-lo amb greix animal i tapant-lo amb feltre.
LES FORMES	L'aspecte vulgar d'aquesta obra és deliberat, ja que Beuys no es preocupa per aconseguir la perfecció formal, sinó que l'interessa plantejar qüestions relatives a la vida, la intimitat i el dolor. Els objectes emprats per Beuys són d'ús quotidià, objectes-escultura que donen al fet artístic una dimensió humana ja que, segons Beuys, tot ésser humà és un artista. A causa de la seva aparença comuna, aquesta banyera va ser objecte d'una cèlebre reclamació davant dels tribunals. Després d'una exposició, va ser col·locada al magatzem del Museu de Leverkusen i, amb motiu de la celebració d'una festa al mateix museu organitzada pel Partit Social Demòcrata, va ser utilitzada per mantenir fredes les begudes. El cas va acabar amb una quantiosa multa que va haver de pagar el Partit al propietari de l'obra.
CONSIDERACIONS DE L'AUTOR	<i>La meva intenció amb aquesta obra era cridar l'atenció sobre el meu punt de partida i, amb ell, l'experiència i el sentiment de la meva infantesa. Actua en clau autobiogràfica: un objecte del món exterior, una cosa material sòlida revestida d'una energia de naturalesa espiritual. Pots dir-li substància, i és la transformació de la substància el que m'interessa en l'art, més que el tradicional enteniment estètic de les aparences belles. Si la creativitat té a veure amb la transformació, el canvi i el desenvolupament de la substància, llavors pot aplicar-se a qualsevol cosa en el món, i no ha de quedar només restringit a l'art.</i> Tisdall, Caroline: Joseph Beuys, Museu Guggenheim, Nova York, 1979, pàg. 10.
CONSIDERACIONS CRÍTiques	<i>Aquest objecte és deliberadament oposat i al mateix temps proper al ready-made de Duchamp pel seu alt contingut simbòlic i subjectiu, lluny de la neutralitat i impersonalitat d'aquell (...). Desenvolupament, esdevenir, desplegar-se d'un procés vital que podem sintetitzar en aquesta neteja</i>

	<i>desplegar-se d'un procés vital que podem sintetitzar en aquesta petita banyera, pur contenidor d'una vida que potser ha sanat i ha crescut, desallotjant l'objecte que ara roman buit però ple d'empremtes i rastres.</i> Bernárdez, Carmen: Joseph Beuys, Ed. Nerea, Hondarribia (Guipúscoa), 2001, pàg. 25.
--	---

4. RECURSOS

ON LINE	www.galeriabarcelona.net/html/beuy000.html Nota biogràfica i currículum de Joseph Beuys, així com d'altres artistes vinculats a la Galeria Barcelona. www.ddooss.org/articulos/entrevistas/Joseph_Beuys.htm Pàgina de l'Associació d'amics de l'art i la cultura de Valladolid, que compta amb tot un seguit d'articles culturals i entrevistes a diferents personalitats del món de les arts plàstiques, la literatura, la música, etc. L'entrevista a Joseph Beuys està realitzada per Peter Holffreter, Susanne Ebert, Manfred Köning i Eberhard Schweigert. Konununi1cation, núm.1, Düsseldorf, 1973. www.uclm.es/cdce/sin/sin5/Beuys.htm El Centre de Creació Experimental de la Universitat de Castilla-La Mancha transcriu, en format digital, les cartes de George Maciunas a Joseph Beuys, l'acta de l'Assemblea Constitutiva del Partit Alemany dels Estudiants del 22 de juny de 1967, l'esborrany del projecte de la Universitat Lliure, la carta de Beuys al Ministre d'Investigació i Ciència, entre d'altres documents de cabdal importància per entendre la postura de Joseph Beuys com artista i professor.
BIBLIOGRAFIA	Bernárdez, Carmen: Joseph Beuys, Ed. Nerea, Hondarribia (Guipúscoa), 2001. Lamarche-Vadel, Bernard: Joseph Beuys, Ed. Siruela; Madrid, 1994. Stachelhaus, Heiner: Joseph Beuys, Ed. Parsifal, Barcelona, 1990. Tisdall, Caroline: Joseph Beuys, Museu Guggenheim, Nova York, 1979.
PROCEDÈNCIA DE LA IMATGE	Bernárdez, Carmen: Joseph Beuys, Ed. Nerea, Hondarribia (Guipúscoa), 2001, pàg. 24.

5. APLICACIONS A L'AULA

PREGUNTES ESPECÍFIQUES DEL GUIÓ DE COMENTARI	- Quina funció té aquesta banyera? - Un nen que acaba de néixer té alguna ferida? - A mida que vagi creixent, en tindrà més? - Les ferides fan mal. Hi ha, però, altres circumstàncies que també fan mal i no produeixen lesions físiques. Pots posar-ne algun exemple? - Quin sentit poden tenir els esparadraps (tirites) disposats a les vores de la banyera?
CONCEPCIÓ DE L'OBRA ARTÍSTICA	OBJECTIUS - Considerar els objectes de l'entorn en les seves qualitats estètiques i també en el seu rerafons sentimental, polític, històric, simbòlic, etc. - Reivindicar l'ús de materials no convencionals (a part dels considerats propis de la pintura o l'escultura). - Reflexionar sobre la dimensió metafòrica dels materials a emprar.

REALITZACIÓ DE L'OBRA	PROCEDIMENTS - Ús d'objectes manufacturats com a part integrant de l'obra. - Ús de materials no convencionals. - Intervenció plàstica sobre objectes manufacturats.
--------------------------	---